

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

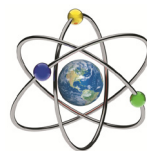

№1(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 312 sahifa,
20-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash	16
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
Bola tarbiyasida o'yinning ahamiyati	21
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, O'ktamova Nasiba Ravshan qizi</i>	
O'quvchilarning loyiha-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning ilmiy asoslari	25
<i>Sobirova Nilufar Azimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonni tashkil etish	29
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Ko'zibayeva Nasiba O'tkir qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiyani rivojlantirish texnologiyalari	32
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Allaberdiyeva Mardona O'tkirbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash mazmuni va vazifalari.....	37
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Mirsharfova Shahinabegim Saidabbos qizi</i>	
Gandbolchi sportchilarni jismoniy tayyorgarligida harakatli o'yinlarning tarbiyaviy rivojlantiruvchi vazifalari	41
<i>Ibodullayeva Munira Atabek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirishda noan'anaviy usullardan foydalanish samaradorligi.....	44
<i>Yusufaliyeva Gulnora Abduraxmonovna</i>	
Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education.....	49
<i>Abira Bakhramova</i>	
Ta'lim muassasalarida o'smir yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beruvchi pedagogik omillar va shart-sharoitlar	54
<i>Artikova Gulnoza Xasanovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtisodiy tarbiya berishning nazariy-pedagogik asoslari	57
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
Kognitiv lingvistika va konseptologiya masalalari	60
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Developing Law Students' Writing Competence Through the IRAC Method in Legal English Classes: A Comprehensive Study at TSUL.....	63
<i>Noila Mustafoeva</i>	
Tarixiy obidalarining restavratsiya jarayonlarining o'rganilish tarixi	67
<i>Ochilov Davron Bahodir o'g'li</i>	
Oliy ta'limda baholash jarayonini avtomatlashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi	72
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Mamadaliyeva Kamolaxon Xayrullo qizi</i>	
Tabiiy yorug'lik va barqaror energiya manbalarini integratsiyalashgan mini home loyihasi.....	76
<i>Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Qodirjonov Oyatillo Abdulboqi o'g'li</i>	
Talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda madaniy meros vositalarining pedagogik ahamiyati.....	80
<i>Rajabova Matluba Toshkentboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	83
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Raqamli kommunikatsiyalarni o'smirlar shaxsiyatining rivojlanishiga ta'siri	86
<i>Shomurotova Nigoraxon Nabijonovna</i>	
Talabalarning chizma geometriya fanini mustaqil bilish faoliyatiga oid kompetensiyalarini "Visio" dasturi vositasida rivojlantirish metodikasi	90
<i>Tashimov Nurlan Erpolatovich</i>	

Shaxslararo munosabatlar – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida.....	94
Uralova Muxabbat Sanjar qizi	
O'zbek tili darslarida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish tajribasi	98
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Психологическая готовность разведенных людей к вступлению в новый брак и приоритеты при выборе партнера.....	101
Саидвалиева Шодия Рихсихужа кизи	
Воспитание любви к прекрасному у дошкольников в развивающей предметно-пространственной среде: теоретико-методический аспект.....	107
Терехова Ольга Евгеньевна, Темирова Барно Кёмхоновна	
Методика формирования наблюдательности у детей 6–7 лет в процессе целенаправленных прогулок-наблюдений.....	111
Терехова Ольга Евгеньевна, Шокиржоновна Мохира Илхомжон кизи	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	115
Artikbayeva Aziza Abror qizi	
Zamonaviy darslarda guruhlarda ishlash metodikasi	118
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faol rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish.....	120
Esanova Maysara Umirovna	
Logopediyada axborot texnologiyalarini qo'llash metodlari	124
Feruza Yusupova Akildjanovna	
Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari.....	130
Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Allanazarova Anora Muxobir qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetentsiyalarini rivojlantirish	134
Umarov Xusniddin	
Bo'lajak talabalarining individual yondashuv asosida kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish	138
Arslonova Gulsora Kurbonovna	
Ona tili darslarida til kompetentsiyasini kognitiv-semantik yondashuv asosida shakllantirish	142
Mo'minova Go'zalxon G'ulamjanovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	147
Maxliyo Turotova Erkin qizi	
Talabalarining kreativligini musiqiy-nazariy fanlar vositasida oshirish samaradorligi	153
Urinova Sabina Shuxrat qizi	
Imijning ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida talqini	160
Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna	
Inklyuziv kompetensiya tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari	163
Abdubannobova Mahliyo Abdurashid qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy-emotsional kompetentsiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	167
Abdurasulova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Muxammas (taxmis) janrining o'zbek she'riyatidagi tarixiy taraqqiyoti va zamonaviy poetik talqinlari	170
Avazova Sitara	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligining asosiy shakllari.....	173
Babayeva Dono Razzakovna, Erkinova Madinabonu Otabek qizi, Xolmatova O'g'li Tojiddin qizi	
Yangi taraqqiyot davrida talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	177
Botirova Zohida Doniyor qizi	
Logoritmikada sportga asoslangan o'yinlar	180
Dilfuza Ochilova Zayniddinovna	
Jismoniy tarbiyaning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri (Andijon shahridagi Prezident maktabi tajribasi asosida).....	184
Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich	

Bolajak tarbiyachilarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashda integrativ yondashuvning zaruriyati	188
Karimova Feruzaxon Zakirovna	
Effective Techniques of Teaching Foreign Language Classes: a Sample of The 4CS Method	191
Khaitmuratova Zarina Sobirdjanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirish ..	193
Maxmudova Durdona Mirkarimovna	
O'quvchilarning kasbiy ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	196
Mutallibjonov Ma'rufjon	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil etish	200
Muxtorova Mohira Ma'rufjon qizi	
Aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish	204
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
O'smirlarda agressiv xulq-atvorini psixologik o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari	207
Norqulova Dildora Shavkat qizi	
Raqamlashtirish jarayonida bo'lajak muhandislarni ishlab chiqarish-texnologik faoliyatiga tayyorlashning dasturiy-metodik ta'minoti	211
Nurov O'tkir Xudoyberdiyevich	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etilish	214
O'roqova Zilola Salomovna	
Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida amaliy tayyorgarlik tushunchasi va uning mazmun-mohiyati.....	217
Qaramanov Obid Xudayberdiyevich	
Pedagoglar uchun sun'iy intellekt asosidagi shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari	221
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich	
Talabalarda psixologik moslashuvchanlikda refleksiya mohiyati va kognitiv qobiliyatni rivojlantirish samaradorligi.....	226
Ravshanova Nargiza Norboyevna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashgan mashg'ulotlarni tashkil etish	230
S. Irisova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida marketing faoliyatini tizimli tashkil etishning nazariy asoslari	233
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Qo'chqorova Munisa Anvar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini xalq ertaklari asosida rivojlantirish	237
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Abduraufova Muxayyo Xabibullo qizi	
Bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik yondashuv	241
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Sanoqulova Gulasal Nurillo qizi	
Sun'iy intellektni tibbiy oliy ta'lim o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qo'llash: innovatsion yondashuvlar va tajribalar	246
Toxirova Farida Olimjonovna	
Talabalarni estetik tarbiyalashda milliy xalq o'yinlaridan foydalanish modeli.....	251
Usarov Murodjon Mamarasul o'g'li	
Xalqaro kimyo olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlashda xalqaro baholash tadqiqotlariga asoslangan kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyadan foydalanish metodikasi	254
Usmanov Baxtiyor Xabibullayevich	
Xoja (Sayyid Poshshoxoja ibn Abdulvahhobxo'ja) va uning asarlarining o'zbek nasridagi o'ri va ahamiyati.....	258
Valijonova Mahzunabonu	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsiya: tizimli yondashuv va rivojlanish strategiyalari	261
Xakimova Sevara Shavkat qizi	
STEAM texnologiyasini nodavlat ta'lim tashkilotlarida ommalashtirishning ijobiy tomonlari.....	264
Xalokova Maksudaxon Ergashevna, Melnikova Zaynura	
Muhammad Sodik Qoshg'ariy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi.....	267
Moxira Niyozqulova Nuraliyevna	

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ona tili fanini o'qitish kompetentligini rivojlantirish metodikasi (AQSh tajribasi).....	270
<i>Olimjonova Dilnavoz Maribjon qizi</i>	
Xalqaro baholash dasturlari mohiyati va ahamiyati	274
<i>Vohidova Ibodat Hurmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv	277
<i>Xujamiyarov Sa'dullo Choriyevich</i>	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoatchilik nazorati samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish.....	281
<i>Xusanova Dilraboixon Botiraliyevna</i>	
Talabalarning jismoniy tayyorgarligida suzish mashg'ulotlarining ta'siri	285
<i>Zuxriddin Nasibovich Boboshev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni milliy-ma'naviy qadryatlar asosida tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	289
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Dadabayev Akramjon Askaraliyevich</i>	
Использование чат-ботов в образовательном процессе	294
<i>Мадаминова Наргизахон Жахонгир кизи</i>	
Формирование гендерной культуры детей старшего дошкольного возраста в контексте государственной стратегии Узбекистана	298
<i>Намазбаева Лола Закировна, Тиллабаева Малика Хабибуллаевна</i>	
STEAM технологии в дошкольном образовании	302
<i>Садикова Дилафруз Хусановна</i>	
Системная модель социально-эмоционального обучения в Узбекистане: интеграция подходов, основанных на школьном образовании и партнерстве семьи и школы	307
<i>Санакулова Нигора</i>	

YANGI TARAQQIYOT DAVRIDA TALABA-YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNINIG IJTIMOIY-PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

Botirova Zohida Doniyor qizi

O'zbekiston milliy pedagogika universiteti,
Pedagogika mutaxassisligi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada yangi taraqqiyot davrida talaba yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik asoslari tahlil qilinadi. Talaba yoshlarning nikoh va oilaviy hayotga bo'lgan munosabati hamda tayyorgarlik darajasi ilmiy asosda yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: talaba yoshlar, oilaviy hayotga tayyorlash, ijtimoiy-pedagogik asoslar, oila, nikoh, ma'naviy tarbiya, yoshlar siyosati, ijtimoiylashuv.

Abstract: This article analyzes the socio-pedagogical foundations of preparing young students for family life in the new era of development. The attitude of young students to marriage and family life, and the level of preparation are scientifically highlighted.

Key words: young students, preparation for family life, socio-pedagogical foundations, family, marriage, spiritual education, youth policy, socialization.

Аннотация: В данной статье анализируются социально-педагогические основы подготовки студенческой молодежи к семейной жизни в условиях новой эпохи развития. Отношение студенческой молодежи к браку и семейной жизни, уровень подготовки.

Ключевые слова: студенческая молодежь, подготовка к семейной жизни, социально-педагогические основы, семья, брак, духовное воспитание, молодежная политика, социализация.

KIRISH

Bugungi globallashuv va jadallik bilan rivojlanayotgan jamiyat sharoitida oilaning ijtimoiy institut sifatidagi o'rnini tobora muhim ahamiyat kasb etib bormoqda. Oila nafaqat jamiyatning tayanchi, balki shaxs ma'naviy-axloqiy kamolotining asosiy manbai hisoblanadi. Shu boisdan ham yoshlarda oilaviy hayotga mas'uliyatli munosabatni shakllantirish, ularni mustaqil hayotga, nikoh va oila masalalariga ongli, puxta tayyorlash dolzarb ijtimoiy-pedagogik muammolardan biridir.

Zamonaviy jamiyatda yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash jarayoni muhim ijtimoiy – pedagogik vazifalarni o'z ichiga oladi. Bu jarayon, o'z navbatida turli ijtimoiy ta'sirlar, shaxsiy xususiyatlar, madaniyat va an'analar bilan chambarchas bog'liq. Masalan, texnologik rivojlanish, ijtimoiy tarmoqlar, globalizatsiya va boshqa omillar yoshlarning oilaga bo'lgan munosabatiga albatta o'z ta'sirini ko'rsatadi. Biroq, oilaviy qadriyatlarining asoslari hali ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Yoshlarning oilaviy hayotga tayyorlanish jarayonida ular ko'pincha o'z oilaviy an'analarini, ota-onalarning munosabatlari va oila a'zolarining ijtimoiy roli haqida taassurotga ega bo'lishadi.

Yoshlarning oilaviy hayotga tayyorlanishiga ta'sir etuvchi omillar orasida oilaviy muhit, maktab, do'stlar, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy madaniyat alohida ahamiyat kasb etadi. Xususan, talaba yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi, ularning bo'lajak oilaviy hayotga tayyorlik darajasini oshirish davlat siyosati darajasidagi muhim vazifalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ammo hozirgi kunda ayrim yosh oilalarda nizolar, ajrimlar sonining ortishi, oilaviy mas'uliyatning yetarli darajada anglanmasligi bu borada tizimli yondashuv va ilmiy asoslangan pedagogik faoliyatni talab etmoqda. Shu boisdan, oliy ta'lim muassasalari talabalarini mustaqil oilaviy hayotga tayyorlash, ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida ajralib turadi. Talabalar, nafaqat mutaxassislik, balki shaxs sifatida rivojlanishlari, oilaviy hayotning mas'uliyatlari va qiyinchiliklariga tayyorlanishlari zarur.

Prezident Shavkat Mirziyoyevning “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmoni¹ va boshqa normativ-huquqiy hujjatlarda “Sog‘lom oila – sog‘lom jamiyat poydevori” tamoyili alohida ta’kidlanmoqda. So‘nggi yillarda ajralishlar sonining keskin oshishi (2023-yilda 38 412 ta nikoh buzilgan²), yosh oilalarning 42–45 % birinchi 5 yilda parchalanayotgani talaba yoshlarni oilaviy hayotga psixologik, huquqiy, iqtisodiy va ma’naviy jihatdan tayyorlash zarurligini ko‘rsatmoqda. Talaba yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash masalasi Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida milliy xavfsizlikning muhim himoya mexanizmlaridan biriga aylandi. Ushbu yo‘nalishdagi tizimli ishlar davom ettirilsa, 2030-yilga borib O‘zbekiston oila mustahkamligi bo‘yicha Markaziy Osiyoda yetakchi davlatga aylanishi kutilmoqda. Bu borada yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash markazlarining vazifalari belgilandi.

Mamlakatimizda “Oila institutini yanada rivojlantirish va yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 820-son qarori qabul qilindi. Oilaviy munosabatlarga zamonaviy omillar ham ta’sir ko‘rsatmoqda, jumladan ommaviy madaniyat, axborot texnologiyalari, iqtisodiy muammolar, shaxsiy manfaatlarining ustunlashuvi kabi tashqi omillar ta’sir ko‘rsatmoqda. Bu omillar oilaviy ajrimlar soni, ma’naviy inqiroz, mas’uliyatsizlik kabi muammolarning vujudga kelishiga sabab bo‘lmoqda. Shu sababli yoshlarni nikohdan avval ijtimoiy jihatdan tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayonda muhim ijtimoiy institutlar: oila, ta’lim muassasalari, mahalla, ommaviy axborot vositalari va jamoat tashkilotlari o‘zaro hamkorlikda faoliyat olib borishi zarur.

Markazlarda FHDYO organlariga nikohni qayd etish uchun ariza bergan va o‘quv mashg‘ulotlarida qatnashish uchun roziligi olingan 30 yoshdan oshmagan nikohlanuvchi shaxslar o‘quv yuklamasi hajmi 16 soatdan kam bo‘lmagan dastur asosida bepul o‘qitiladi. Bu dastur orqali yangi hayotga qadam qo‘yayotgan yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashda muhim ijtimoiy-pedagogik ahamiyatga ega. Bundan tashqari, Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 14-apreldagi 163-son qarori³ asosida “Yosh kelin-kuyovlar maktabi” tashkil etilib, nikohdan oldin 72 soatlik majburiy kurs o‘tilmoqda. 2025-yilga qadar har bir tumanda “Oilaviy psixologiya va sog‘lom turmush tarzi” markazlari tashkil etilishi rejalashtirilgan. 2023–2025-yillarda 480 mingdan ortiq talaba “Oilaga tayyorgarlik” fanini o‘qidi. “Yosh kelin-kuyovlar maktabi”ni 2024-yilda 126 ming juftlik bitirdi, ulardan ajralish foizi o‘rtacha 18,4 % ga kamaygani qayd etilgan. Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan “Dunyoning eng baxtli mamlakatlari–2018” mavzusida tadqiqot o‘tkazildi. Har qaysi mamlakatning o‘z fuqarolarini baxtli hayot bilan ta’minlash qobiliyatini ifodalaydigan ushbu indeks bo‘yicha, O‘zbekiston 156 davlat orasida 44, Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligida esa 1-o‘rinni egalladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy oilaning namunali shaklini hamda “Oila - muqaddas”, “Sog‘lom oila - sog‘lom jamiyat”, “Oila - jamiyat va davlat himoyasida” va “Farovon oila - jamiyat ravnaqining asosi” konseptual g‘oyalarini nikohlanuvchilar ongiga singdirib borish, nikohlanuvchi shaxslarni oilaviy-huquqiy munosabatlar, oilaviy hayot psixologiyasi, oila iqtisodi va budjeti, reproduktiv salomatlik asoslari, ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni mustahkamlash masalalari bo‘yicha tizimli tayyorlash, oilalar mustahkamligini ta’minlash, oilaviy ajralishlarning oldini olish, nikohlanuvchi shaxslarda oilaviy qadriyatlarni hurmat qilish, oilalarda sog‘lom ma’naviy-axloqiy muhitni yaratish hamda ibratli ota-ona bo‘lish ko‘nikmalarini shakllantirish lozim. Shunday qilib zamonaviy dunyoda nikoh – oila munosabatlarining barqarorligi muhim ahamiyatga ega bo‘lib, oiladagi inqirozlar hayotiy muammolar va ajrimga sabab bo‘lmoqda.

Nikohga tayyorgarlik ko‘proq psixologlar, pedagoglar va sotsiologlar tomonidan o‘rganilayotgan asosiy mavzuga aylanmoqda. Sharqda yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashga qadimdan jiddiy ahamiyat berilgan. Jumladan Abu Nasir Farobiyning “Saodatga eltuvchi Yo‘l”, Yusuf Xas Xojibning “Qutadg‘u bilik” Alisher Navoiyning “Mahbub ul-qulub”, Abdurauf Fitratning “Oila yoki oila boshqarish tartiblari” risolasi va boshqa allomalimiz o‘zlarining durdona fikrlarini tarixda qoldirib ketganlar, ular hozirgacha o‘z ahamiyatini yuqotmagan. Bu manbaalarda qizlarni hayotga tayyorlashda, ularda birinchi navbatda insoniy fazilatlar shakllangan bo‘lishi, oila muqaddas uni avaylab asrash aynan uy bekalariga bog‘liq ekanligi haqida turli tarbiyaviy ahamiyatga ega bo‘lgan hodisalar hikoya qilinadi. Oila va nikoh mavzusiga bag‘ishlangan ko‘plab zamonaviy o‘zbek va xorijiy tadqiqotlar mavjud. Ayniqsa, oilaning tuzilishi, unda nikohga kirishish motivlari, oilaviy majoralar va ularning sabalari, oilaning funktsiyalari, oilaviy terapiya metodlari, er-xotin, ota-ona va fadlari bilan munosabatlari kabi muhim masalalarga e’tibor qaratilgan.

Oila-jamiyatning ajralmas bo‘lagi. Biror bir xalq, millat yoki jamiyat yo‘qki, u o‘zining rivojlanish tarixida va taraqqiyot istiqbolini belgilashda oila va uning atrofdagi muammolarni, qadriyatlarini inobatga olmagan bo‘lsa, deb ta’kidlaydi⁴.

1 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 28-dekabr Farmoni “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida” // Lex.uz.

2 O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. 2023-yil nikoh va ajralish statistikasi. Toshkent, 2024.

3 “Yosh kelin-kuyovlar maktabi” loyihasi monitoring natijalari. Mahalla va oilani qo‘llab-quvvatlash vazirligi, 2025.

4 Muxsiyeva A.Sh. Oila pedagogikasi. Darslik, –T.: TDPU nashriyoti, 2023.

Muxsiyeva A.Sh, G. B Shomurov, R. I Sunnatova, V.M Karimova, F.A.Akramova, R.M.Abdullayeva, A.G.Xarchev, V.N.Drujinin, V.V Yustitskis, V.Satir, G.Navitis va boshqalar yoshlarni oilaviy hayotga tayyorgarlik jarayonida sharqona odob, milliy mentalitet, diniy tarbiya mavzularida ilmiy tadqiqot ishlarini olib borishgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda oilaviy hayotning boshlanishi 18 yosh etib belgilangan. Bu davrda yoshlar bilim olishga va kasbiy mahoratini oshirishga, jamiyatda faol bo'lishga, o'z o'rnini topishga intiladi. V.N.Drujinin oilaviy hayotga qadam bosayotgan yoshlarda shaxsiy rivojlanish eng muhim ahamiyatga ega deb tushuntiradi. Shaxsiy yetuklikning to'rt "ustuni" mavjud, bular: mas'uliyat, sabr-toqat, o'zini rivojlantirish, ijobiy fikrlash va dunyoga ijobiy munosabatda bo'lish.⁵

Mas'uliyat-insonni komillikka yetaklaydigan, ishonch va muvaffaqiyat kalitidir. Oilaviy mas'uliyat insonning o'z oilasi, turmush o'rtog'i, farzandlari va yaqinlariga nisbatdan zimmasidagi vazifalarni vijdonan bajarishidir. Sabr-toqat bu insonning qiyinchilik va sinovda o'zini tuta bilishi va bardosh ko'rsatishidir. O'zini rivojlantirish – shaxsning o'z ustida ishlashi, kamchiliklarini bartaraf etishi va ijobiy fazilatlarini shakllantirishi jarayonidir. Ijobiy fikrlash – muammolardan faqat salbiy tomonlarni emas, balki imkoniyat va saboqni ko'ra olish, har bir holatda yaxshilik topishga intilishdir. Mabil texnologiyalar, internet va gloal madaniyat ta'siri yoshlar o'rtasida oilaviy munosabatlarga bo'lgan qarashlarni o'zgartirmoqda. Turmush qurushga tayyorgarlik, oilani moddiy jihatdan ta'minlash masalasi yoshlar uchun jiddiy stress manbaiga aylanishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Oila – shaxs va jamiyatni birlashtiruvchi asosiy ijtimoiy institut sifatida yoshlar tarbiyasida markaziy o'rin tutadi. Ularni oilaviy hayotga tayyorlash jarayoni faqat ta'lim muassasalari bilan cheklanmay, oilaning, mahalla va jamoat institutlarining, shuningdek, davlat siyosatining tizimli hamkorligini talab qiladi. Shu bilan birga, zamonaviy taraqqiyot sharoitida yoshlarning oilaga tayyorligini oshirishda pedagogik metodlar (trentinglar, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar tahlili) va ijtimoiy muhitning roli muhimdir. Shuningdek, davlat siyosati va ijtimoiy institutlarning yoshlarni oilaga tayyorlashdagi roli katta ahamiyatga ega.

Yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash nafaqat ularning shaxsiy baxti va oilaviy barqarorligi, balki jamiyatning ijtimoiy-madaniy rivojlanishi uchun ham muhimdir. Shu sababli pedagogik ishlarni tizimli va kompleks tarzda olib borish, yoshlarni oilaviy mas'uliyat va munosabatlar madaniyati bilan to'liq tanishtirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammolarini yechimi, kelajakda mustahkam va baxtli oilalarni barpo etish hamda jamiyatning ijtimoiy barqarorligini ta'minlash uchun muhim strategik vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvar PF-60-son Farmoni "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2022, 06/22/60/0080-son.
2. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. 2023-yil nikoh va ajralish statistikasi. Toshkent, 2024.
3. "Yosh kelin-kuyovlar maktabi" loyihasi monitoring natijalari. Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vazirligi, 2025.
4. Muxsiyeva A.Sh. Oila pedagogikasi. Darslik, –T.: TDPU nashriyoti, 2023.
5. Abdurauf Fitrat "Oila yoki oila boshqarish tartiblari" Ikkinchi nashr. Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2019.46-bet
6. Дружинин В.Н. Психология семьи. - 3 изд., испр. и доп. - Екатеринбург: Деловая книга, 2000.-176с.

⁵ Дружинин В.Н. Психология семьи. - 3 изд., испр. и доп. - Екатеринбург: Деловая книга, 2000.-176с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.